

T.C.
DIŞIŞLERİ BAKANLIĐI
Siyaset Planlama Genel M¼d¼r Yardımcılığı

7/3998

G.K. 112

ÇOK İVEDİ

Sayı : B.06.0.SPG.0.01.00.00-026.21 -2012/6820223
Konu : Yazılı Soru Önergesi/Selahattin
Karahmetođlu/ 7/3998

TBMM BAŐKANLIĐINA

İlgi: 20 Şubat 2012 tarih ve A.01.0.KKB.0.10.00.00-49003 sayılı yazıları.

Giresun Milletvekili Selahattin Karaahmetoğlu'nun ilgide kayıtlı 7/3998 esas numaralı soru önergesinin yanıtı ilişikte sunulmaktadır.

Saygılarımla arzederim.

Ahmet Davutođlu

Ahmet DAVUTOĐLU
Dışışleri Bakanı

Ek:Tk

GİRESUN MİLLETVEKİLİ SAYIN SELAHATTİN KARAAHMETOĞLU

7/3998 SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ

SORU:

15 Kasım 2011 tarihinde Başbakan'ın yanıtlaması istemiyle vermiş olduğumuz soru önergesine cevabınızda Türkiye'nin Büyük Ortadoğu Projesinde hiçbir rol üstlenmediği ve bu isimde bir projenin olmadığını belirttiniz. Bu proje ile kastedilenin Geniş Orta Doğu ve Kuzey Afrika (GODKA) girişimi olduğunu, eşbaşkanlarının da Fransa ve Kuveyt olduğunu belirtmektesiniz. Ayrıca Başbakan bunun bir Amerikan projesi olduğunu ve Diyarbakır'ın bu proje ile bölgenin yıldızı olacağını daha evvel belirtmişti. Üstlendiği misyon gereği Ortadoğu ülkelerine ve Arap ülkelerine eş başkanlardan biri olarak yöneleceğimizi belirtmişti. Bölge ülkelerinin hukukun üstünlüğü, iyi yönetim, insan hakları, özgürlük, demokrasi gibi evrensel değerlere yönelik dönüşümünün herhangi bir dış dayatma olmaksızın tamamen bölge ülkelerinin kendi iç dinamiklerinden kaynaklanması gerektiği düşüncelerini paylaşmaktasınız.

Fakat:

1. BOP ya da GODKA girişimi adını taşıyan projenin onlarca kez eşbaşkanı olduğunu belirten Başbakan'ın bu husustaki daha önceki ifadeleri tarafınızdan kabul görmemekte midir? Ülkemiz dış politikası ayrı görev ve misyonları üstlenmiş Başbakan ve Dışişleri Bakanı tarafından mı yönetilmektedir?
2. Başbakan'ın BOP'un isminin değiştiğini belirtmesi fakat sizin böyle bir projenin ve eşbaşkanlığını hiçbir zaman var olmadığını belirtmeniz büyük bir çelişki değil midir?
3. Ayrıca GODKA girişiminin gündemden düştüğünü ve bir fonksiyonu kalmadığını belirterek, reformlara ihtiyacı olan bölge ülkelerinin artık bu desteğe ihtiyaçlarının da kalmadığını mı düşünmektesiniz?
4. GODKA girişimine demokratik ortak sıfatı ile katkıda bulunan ülkemiz bölge ülkelere iyi yönetim, insan hakları, demokrasi reformu desteği sağlayabilmiş midir? Bu çabalar neticesinde bu bölgede güvenlik, istikrar ve barış tesis edilebilmiş midir?
5. Bölge ülkelere dış müdahale olmaksızın destek sağlamayı hedefleyen GODKA Girişimi bu hedefine ulaşabilmiş midir? Yoksa bu ülkelerin demokrasi, insan hakları gibi evrensel değerlere ulaşmaları için mücadele ettikleri düşünülen iç dinamikler, komşu ülkelerin maddi desteği, silah desteği, kışkırtmaları ve kendi topraklarında muhalif güçleri barındırmaları ile sağlanmaya mı çalışılmaktadır?
6. Herhangi bir dış dayatma olmaksızın bölge ülkelerinin kendi iç dinamikleri ile dönüşüm sağlaması kendi içinde bir çelişki yaratmamakta mıdır? Aksi halde Suriye'nin bu hususta ülkemizi defalarca uyarması ne anlama gelmektedir?

7. NATO füze savunma sisteminin bir parçası olarak ülkemize yerleştirilen erken uyarı radarının hiçbir bölge ülkesi için tehdit teşkil etmediğini ve ülkemizin ve müttefiki ülkelerin güvenliği açısından katkı sağlayacağını belirtiyorsunuz. Yalnızca bu sebepten ötürü İran tarafından ülkemizin tehdit edildiğini, kendisine yönelik bir operasyonda ilk olarak ülkemizi hedef alacağını belirtmesi güvenliğimiz açısından başlıca tehdit olarak kabul edilemez mi?

YANIT:

Bölgede barış, istikrar, sürdürülebilir kalkınma ve ekonomik refahı amaçlayan bir dönüşüm önerisi olarak 2004 yılında ortaya çıkan ve bir önceki soru önergenize yanıtta ülkemizin yaklaşımının etraflıca aktarıldığı Geniş Orta Doğu ve Kuzey Afrika (GODKA) girişiminin eşbaşkanlığı sürekli değildir. GODKA eşbaşkanlığı, dönemsel temelde, biri G-8 dönem başkanı, diğeri de bölge ülkesi olmak üzere iki ülke tarafından üstlenilmektedir.

Bu çerçevede, Türkiye hiçbir zaman GODKA'nın eşbaşkanlığını üstlenmemiştir. Dolayısıyla, ülkemizin anılan girişim kapsamında üstlenmiş olduğu roller konusunda Hükümetimiz içinde söylem farklılığı bulunduğu yönündeki iddialar doğru değildir. Öte yandan, GODKA girişiminin veya eşbaşkanlığı kurumunun mevcudiyetinin inkar edilmesi gibi bir durum söz konusu olmamıştır.

Diğer taraftan, GODKA'nın ilk ortaya atıldığı döneme kıyasla işlevsel anlamdaki önem ve görünürlüğünün aşındığı genel kanaati oluşturmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye'de belirli çevrelerin, uzun zamandır herhangi bir fonksiyonu kalmamış ve gündemden düşmüş bulunan GODKA girişimini, ısrarla ve sürekli olarak gündemde tutmaya, bu girişime yukarıda açıklanan mahiyetinden farklı anlamlar yükleyerek, ülkemizi veya Hükümetimizi gizli bir gündemin veya komplonun parçası olarak takdim etmeye çalışması esefle karşılanmaktadır.

Kaldı ki bugün gelinen aşamada, GODKA ile bölge ülkelerinin reform ihtiyaçları arasında doğrudan bağlantı kurulması da doğru değildir. Nitekim, "Arap Baharı"nın yaşandığı bölgede, halkların kendi kaderlerini ellerine alıp, demokrasi, özgürlük ve sosyal adalet adına bizzat mücadele verdikleri bir döneme hep birlikte şahit oluyoruz.

Tamamen bölgenin iç dinamiklerinden kaynaklanan, esasen çok uzun yıllar önce vuku bulmuş olması gereken bölgedeki bu değişim ve dönüşüm sürecini, tarihin normalleşmesi olarak tanımlamak mümkündür. Bu sürecin başarıyla sonuçlanması, tek tek ilgili ülkelerin olduğu kadar yakın coğrafyamızın da bir bütün olarak istikrar ve güvenliği açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle, bu değişim ve dönüşüm sürecinin desteklenmesi ülkemizin menfaatleri ile örtüşmektedir.

Ülkemiz, Ortadoğu ve Kuzey Afrika coğrafyasındaki değişim ve dönüşüm sürecine, kendi tecrübeleri ışığında, elinden gelen yardım ve katkıyı sağlamaktadır. Tabiatıyla, her ülkenin kendine has koşulları gözönünde bulundurulduğunda, Türkiye'nin reform arayışı

içinde olan ülkeler açısından bir modelden ziyade esin kaynağı oluşturduğunu söyleyebilmek mümkündür. Bölge ülkelerinin demokratikleşme çabalarının varacağı noktayı belirleyecek olan da bölge halklarının hür iradeleridir.

Bölgede kalıcı istikrar ve güvenliğin tesis edilmesinin yolu, halkların haklı ve meşru taleplerinin karşılanmasından ve bu çerçevede, halklar ile yönetimler arasındaki meşruiyet açığını giderecek yeni idare anlayışlarının benimsenmesinden geçmektedir. Bölgedeki değişim ve dönüşüm sürecinin rotasından sapmamaması ve demokrasi istikametindeki mücadelesini başarıyla tamamlaması tüm bölge istikrar ve güvenliğine hizmet edecektir. Bu sürecin uzun soluklu olacağı ve zaman alacağı da aşikardır.

Öte yandan, bölgedeki değişim süreçlerinin herhangi bir dış müdahale olmadan barışçıl yöntemlerle tamamlanması gerektiğini savunan ülkemizin; toprak bütünlüğü, sınırların değişmezliği ve egemenlik ilkelerine aykırı hareket etmesi, bu ilkeleri çiğneyecek herhangi bir tasavvur veya planın parçası olması düşünülemez. Böyle bir durum, geçmişte görülmediği gibi, bugün için de sözkonusu değildir.

Son dönemde Suriye'de meydana gelen gelişmeler de bu mercekten değerlendirilmektedir. 911 km uzunluğunda kara sınırı paylaştığımız Suriye'de istikrar ve güvenliğin tesis edilmesinde çoğu ülkeden daha fazla menfaati bulunan ülkemizin, Suriye'nin düzenini hedef alması ve Suriye halkının iradesinin hilafına hareket etmesi sözkonusu olamaz. Dış politikamızın, kısa vadeli geçici menfaatler üzerinde değil, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan itibaren esas kabul edilen ilkeler temelinde şekillendiğinden kuşku duyulmamalıdır.

Suriye'deki gelişmelerden coğrafi yakınlığı, köklü tarihi ve kültürel bağları nedeniyle doğrudan etkilenmekte olan ülkemiz, bölgesel aktörler ve uluslararası toplum ile işbirliği içinde, Suriye'de akan kanın durdurulması, zor durumdaki halkın insani ihtiyaçlarının karşılanması ve barışçıl siyasi dönüşüm sürecinin önünün açılması amacına dönük çabaları tüm gücü ve kararlılığıyla sürdürecektir.

Öte yandan, NATO füze savunma sistemi ve bunun bir unsuru olan erken uyarı radarı, savunma amaçlı olup saldırı amacı taşımamaktadır. Bu bağlamda, balistik füze saldırısında bulunmaya niyeti olmayan ülke ve uluslararası aktörlerin bu sistemden endişe etmemeleri gerektiği açıktır.

İttifak'ın 60 yıldır önde gelen bir Müttefik'i olan ülkemiz, güvenliğin bölünmezliği, İttifak dayanışması ve hakça külfet paylaşımı ilkeleri temelinde NATO içinde bugüne kadar tabiatıyla önemli sorumluluklar üstlenmiştir ve üstlenmeye de devam etmektedir. NATO füze savunma sistemi kapsamında erken uyarı radarına evsahipliği yapmamız da keza bu çerçevede değerlendirilmektedir.

Ülkemizin NATO üyeliği bağlamındaki sorumlulukları yerine getirilirken çok boyutlu dış politikamız ve komşularımızla ilişkilerimiz hususunda gerekli hassasiyet gösterilmektedir. Bu bakımdan, ülkemiz hakkında bir komşu ülke kaynaklı bazı talihsiz açıklamaların İran'ın resmi görüşünü yansıtmadığı, tepkimiz üzerine anılan ülkenin Dışışleri Bakanı tarafından kamuoyuna yapılan açıklamayla teyid edilmiştir.